

midlet har relativt nylig blitt godkjent i Norge, og heftet tar sikte på å møte behovet for informasjon som forfatterne har erfaring for finnes på området.

Heftet tar opp legemidlets farmakologi og den kliniske bruken i to omtrent like store bolker. Det har en fylldig og oppdatert referanseliste med nesten 100 referanser, og et nyttig stikkordregister som letter bruken av heftet som et oppslagsverk. Flere illustrasjoner bidrar til å øke lesevennligheten.

På samme måte som det forrige heftet, gis et objektivt og balansert bilde av fordeler og ulemper med legemidlet. Det er særlig verdifullt at kliniske forhold ved naltrexon diskuteres i forhold til de to andre legemidlene som brukes ved opiatavhengighet, metadon og buprenorfin. Det kunne kanskje vært gjort enda mer ut av dette, og det hadde vært ønskelig at det ble tatt opp hvordan man håndterer situasjonen som oppstår når pasientene har behov for sterke smertestillende legemidler. På den annen side er det bra at andre mulige bruksområder for naltrexon også nevnes, siden legemidlet er godkjent på andre indikasjoner i andre land. Dessverre virker heftet noe mindre gjennomarbeidet enn det forrige; det skjemmes blant annet av en rekke trykkfeil.

Alt i alt gir heftet verdifull informasjon til alle som kommer i kontakt med naltrexon i behandlingen av opiatavhengighet. Som det forrige heftet er også dette gratis, og kan fåes ved henvendelse enten til Divisjon for rettsstoksikologi og rusmiddel-forskning ved Nasjonalt folkehelseinstitutt, eller til Regionalt legemiddelinformasjons-senter eller Seksjon for kliniske rusmiddel-problemer ved Ullevål sykehus.

Olav Spigset

Avdeling for legemidler
St. Olavs Hospital
Trondheim

Litteratur

1. Spigset O. Nyttig om buprenorfin i behandlingen av opiatavhengighet: Tidsskr Nor Lægeforen 2002; 10: 1045–6.

Språklige bilder og forståelse

Georg Lakoff, Mark Johnson

Hverdagslivets metaforer

Fornuft, følelser og menneskehjernen. 228 s, ill. Oslo: Pax, 2003. Pris NOK 268
ISBN 82-530-2474-6

Hverdagslivets metaforer er en norsk oversettelse av klassikeren *Metaphors we live by*, utgitt første gang i 1980. Forfatterne, lingvisten George Lakoff og filosofen Mark Johnson, ønsker med denne boken å demonstrere at språklige bilder eller metaforer er mer enn et poetisk og retorisk virkemiddel. De hevder at metaforene betyr mer for måten vi tenker på enn vår logisk

orienterte kultur har vært villig til å akseptere.

I første del av boken viser forfatterne hvordan metaforer knyttet til romlighet gjennomsyrrer språket: «Han er i *toppform*», «Det går *nedover* med ham» (sunnhet og liv er opp; sykdom og død er ned). Metaforer kan også gjenspeile hva en ting eller et fenomen virkelig er eller består av: «Han *brøt sammen*» (sinnet er en maskin), «Den opplevelsen *knuste ham*» (sinnet er en skjør gjenstand). En variant av slike metaforer er uttrykk som gir ikke-menneskelige ting eller fenomener menneskelige motivasjoner eller kjennetegn: «*Kreften* innhentet ham til slutt» (sykdommen er et menneske eller mer presist en fiende). De siste kapitlene i boken omhandler mer grunnleggende filosofiske spørsmål. Forfatterne argumenterer for et pragmatisk begrep om sannhet som står mellom troen på at sannheten enten er absolutt objektiv eller subjektiv.

Hverdagslivets metaforer er en lettest bok som på relativt få sider belyser grunnleggende trekk ved vår forståelse av virkeligheten. Ett hovedbudskap i boken er nødvendigheten av en kritisk bevissthet om hvordan metaforiske begreper preger måten vi forstår og forholder oss til virkeligheten. Jeg tror boken kan vekke undring og ettertanke hos medisinerne. Metaforiske begreper står sentralt både når vi former virkeligheten gjennom klinisk og samfunnsmedisinsk praksis, og når vi skaper kunnskap om virkeligheten gjennom forskning.

Jan C. Frich

Nevrologisk avdeling
Ullevål universitetssykehus

Tobakk og helseskader

Knut-Olaf Haustein

Tobacco or health?

Physiological and social damages caused by tobacco smoking. 446 s, tab, ill. Heidelberg: Springer, 2003. Pris GBP 63
ISBN 3-540-44031-3

I forhold til de betydelige skadevirkningene i forbindelse med bruk av tobakk og det store antall vitenskapelige artikler som publiseres hvert år, foreligger det relativt få bøker om emnet. Spesielt er det et stort behov for en bok som kan gi en generell oversikt over helseskader i forbindelse med bruk av tobakk. Forfatteren angir at boken er ment å henvende seg til fagfolk og sosiologer så vel som til politikere.

Boken er oversatt fra tysk. Forfatteren påpeker imidlertid at boken er utvidet og

oppdatert i forhold til den tyske utgaven. Boken består av 15 kapitler som tar for seg emner som tobakkens historie, tilsetningsstoffer i tobakk, nikotinavhengighet, en rekke helseskadelige effekter, røykeavvenning, reklameforbud og politikk og tobakksindustri.

Boken inneholder et meget stort antall referanser og for enkelte underkapitler opptar listen av referanser nesten like mange sider som teksten. På mange områder er boken meget detaljert. Den store detaljrikdommen gjør imidlertid at boken er vanskelig tilgjengelig og den er ikke egnet til å gi en generell innføring i emnet tobakk og helseskader. Emner som passiv røyking, hjerteinfarkt og lungekreft har dessuten fått en forbausende liten omtale. Tobakksprodukter som snus og skrå er bare omtalt på et par sider og røyking av rullings er ikke omtalt. Forfatteren er farmakolog og kapitlene som omhandler forfatterens spesialområder, nemlig nikotinavhengighet og farmakoterapi av nikotinavhengighet, er meget leseverdige.

Til tross for at boken har mangler, har den betydelig verdi som oppslagsbok og bør finnes i fagbiblioteker.

Tore Sanner

Institutt for kreftforskning
Det Norske Radiumhospital

Er kunnskapsbasert medisin virkelig kunnskapsbasert?

Stefan Priebe, Mike Slade, red

Evidence in mental health

267 s, tab, fig. New York: Brunner-Routledge, 2002. Pris GBP 28
ISBN 0-415-23692-4

Denne boken henvender seg til et bredt publikum. Den er en artikkelsamling som evaluerer en rekke ulike forskningsmetoder og typer kunnskap. Samtidig som det er et økende krav om at behandling av psykiske lidelser skal være kunnskapsbasert, hersker det betydelig uklarhet med hensyn til hva slags kunnskap forskere skal produsere, og hva bevilgende myndigheter skal se etter. I alt 26 bidragsytere prøver å kaste lys over disse spørsmålene.

Boken består av 21 kapitler fordelt på de fire hovedområdene: «Context», «Methodological approaches», «Applying the evidence» og «The way forward». Den er skrevet i et klart språk, og behandler selv kompliserte spørsmål på en forståelig måte. *Evidence in mental health* er en viktig bok. Den representerer på mange måter noe av det beste i britisk akademisk tradisjon. Her er ingen lettvinte svar, men en grundig og reflektert drøfting av viktige og vanskelige spørsmål. Boken gjør det tydelig at vi må ta kunnskap på alvor. For eksempel er det uholdbart å se bort fra resultatene av rando-